הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל פֶּרֶק חֲמִישִׁי עֲבוֹדָה זָרָה

מסורת הש"ס עם הוספות

א) כתובות כז., **ב)** [לקמן עמ.], **ג)** [בכורות יא:], **ד)** [שבת לד.], **ה)** דברים כ כ, **ו)** [עי' רש"י כתובות כז. ד"ה כלכוס וצע"ק], **ז)** פסחים ו., **ח)** ב"מ מז., **ט)** קדושין יד: ד"ה הואיל ובכורות ג: ד"ה קנין, **י)** [וע"ע תוס' יומות לו. ד"ה הלכתא], **כ)** בכורות שם.

הגהות הב"ח

(א) במשנה אומנין ישראל כל"ל ותיבת של נמחק: **(ב)** גמ' רב אחי אמר (לעולם אימא לך) תא"מ וע"כ בתוס' לא גרס ליה וכן משמע בפרש"י שלפניו: **(ג)** רש"י ד"ה כרכוס מצורר מתרגמינן כרכומין ד"ה כל וכו' והא הכא: **(ד)** ד"ה לא הוספת וכו' ומנהמתוסיון העישור למלך וישראל זה וכו' ואע"ג דקא יהיב ליה הא עוכר כוכבים יין נסך והא ישראל פרע ליה דמיה: **(ה)** ד"ה עול וכו' עול אחתי משמע כל"ל ותיבת הוי נמחק: **(ו)** ד"ה אבל וכו' מן השולר דיכון דאפשר לאוקי מחוי אי בעי למיתב ליה: **(ז)** ד"ה המוכר לעוכר וכו' בעובד כוכבים קונה אלכן כשמודד והיינו משיכה וכו' והוה ליה: **(ח)** ד"ה מדד וכו' לא סמכא דעתיה דעובד כוכבים ובגמרא מפרש לה: **(ט)** ד"ה משיכה כו' לישראל מכי משיך: **(י)** תוס' ד"ה הא לא וכו' ומ"ה שרי רב כי האי וכו' ומשמע דה"ק: **(כ)** **בא"ד** כפורע חובו מיין נסך: **(ל)** ד"ה פרלשני וכו' תניס כו' כך פי' בקונטרס: **(מ)** ד"ה רב אחי וכו' ולפוגמא דרבי יוחנן ורשב"ל היא פ' הזהב: **(נ)** **בא"ד** קא"ל רשב"ל פ' שני דבכורות משמיה דר' אושעיה: **(ס)** **בא"ד** לספקר מן הבכורה הס"ד:

הגהות וציונים

א) י"ג פול (ב"י, וכ"ה בכמה ראשונים וכת"י): **ב)** כ"מ לד: **ג)** תא"ד דרונות: **ד)** "משום רבינו יחיאל" נראה מיותר: **ה)** רש"א מ"ז (גליון): **ו)** דה"ק (ב"ח): **ז)** **ואפילו** הכי (ולא כהגהת הב"ח בש"ס וילנא):

מסכת טהרות
פרק ג' משנה ג'
טְמֵא מֵת שֶׁהֻחַט זֵיתִים וַעֲנָבִים, כַּבֵּיצָה מְכֻנָּן, טָהוֹר, וּבְלֶבֶד שֶׁלֹּא יִגַּע בַּמְּקוֹם הַמִּשְׁקָה. יוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה, טְמֵא, שֶׁכֵּיוָן שֶׁיֵּצְאָה טִפָּה הָרִאשׁוֹנָה, נִטְמֵאת בְּכַבֵּיצָה.

עין משפט נר מצוה

צו א מיי' פי"ח מהלכות איסורי ביאה הלכה כו טוש"ע יו"ד סימן ז סעיף י: **צח ב** מיי' פי"ג מהלכות מאכלות אסורות הלכה כ סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן קלב סעיף ג: **צט** ג מיי' שם הלכה כז ועיין בהשגות וכנכף משנה סמג שם טוש"ע שם סעיף ה: ק ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו: **קא** ו מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ב: **קב** ז מיי' פ"ז מהלכות זכייה הלכה יד סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סימן קלד סעיף ג בהג"ה:

ליקוטי רש"י

ברקוס. כרכוס, מצור מתרגמינן כרכומא (דברים כז). פסולות. אסורות לבעליהן לאסור לאחר כמן לאוכלם (כתובות כז:).

הָא לָא דָּמְיָא אֶלָּא לְמַלְוֵי מִן הָעוֹצֵר. פִּירֵשׁ רַשִׁ"י מִשּׁוּם רַבֵּינוּ יְחִיאֵל[ח], דְּכִי מ"ל הָכִי מוּפָּר מִשּׁוּם דְּמָצֵי לְמַלּוֹקֵי בְּזוּזֵי מִן הָעוֹצֵר, וְא"כ כִּי נָמֵי יְהֵיב הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים יַיִן לְעוֹצֵר לָאו שֶׁלּוֹתוּת דִּישְׂרָאֵל קָא עָבֵיד, וּמִשּׁוּ"ה שָׁרֵי (י) כִּי הַאי גַּוְונָא; אֲבָל כִּי מ"ל עוֹל תַּחְתַּי מַשְׁמַע לַשּׁוֹן הַיֵּה תַּחְתַּי בִּמְקוֹמִי, וְכָל מָה דְּיָהֵיב כְּלוּם יָהֵיב יִשְׂרָאֵל דָּמֵי, דְּקָא בְּמִקְוֹמוֹ הוּא. כֵּן פֵּרֵשׁ הַקּוּנְטְרֵס. וְלֹא נִרְאֶה, דְּמ"כ פְּשִׁיטָא דְּמַלְוֵי מִן הָעוֹצֵר, מִשּׁוּם דְּמַשְׁמַע ה"כ[ט] לֵיהּ סַלְּקוֹ אוֹתוֹ בְּמָה שֶׁמּוּכָן, אֲבָל אִיהוּ מְצַוֶּה לוֹ לְקָרוֹעַ יַיִן לְנֶסֶךְ, וְלֶכְךְ שָׁרֵי אִיהוּ לָא מָצֵי לְסַלּוֹקֵי בְּזוּזֵי אֶלָּא בְּיַיִן נֶסֶךְ. וַאֲפִילּוּ הַקְּדִיש לוֹ דַּיְרוֹ וְאָמַר אֶלָּא בְּיַיִן נֶסֶךְ (דף סג:) דַּאֲסִיר גַּבֵּי פּוֹעֲלִים, הָכָא שָׁרֵי, דְּהָסָם הָיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּהוּא מְקַדֵּיש לוֹ הַדַּיְרוֹ בְּשָׁכִיל שֶׁיֵּצֵא מִיַּין נֶסֶךְ לְפוֹעֲלִים, אֲבָל הָכָא הָקָמַר לֵיהּ שֶׁיְּסַלְּקֶנּוּ בְּמְעוֹת אִם יָכוֹל, הִלְכָּךְ לָא חָשִׁיב כְּסוֹרֵעַ (כ) יַיִן מִיַּין נֶסֶךְ. אֲבָל כִּי מ"ל עוֹל תַּחְתַּי הָוֵי כְּמוֹ שֶׁמַּיִּם מ"ל פְּרַע לְמַלְוֶךָ תַּחְתַּי כְּמוֹ שֶׁמַּיִּם מְיַיֵּב לוֹ יַיִן, וְנִמְצָא פּוֹרֵעַ מוֹתוֹ מִיַּין נֶסֶךְ, וַאֲפִילּוּ לֹא הִקְדִּיש דִּיְרוֹ אֲסוּר מִטַּעַם פּוֹרֵעַ אֲסוּר:

אָמַר אֲמֵימַר מְשִׁיכָה בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנָה, תֵּדַע דְּהָנֵי פַּרְסָאֵי מְשַׁדְּרֵי פַּרְדְּשָׁנֵי אַהֲדָדֵי וְלָא הָדְרֵי בְּהוּ.

אוֹמֵר ר"י פַּיְּמֵן זֶה עִיקַּר הַטַּעַם, אֶלָּא מִגַּאן אָמַר דְּמִשּׁוּם דְּמַיְּמֵי סְבִיר כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּתָמַר[מ] מְעוֹת קוֹנוֹת, וְדָרִישׁ לְעַמִּיתֶךָ בְּכֶסֶף, לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּמִשִּׁיכָה', כִּדְתָמְרִינָן בְּבְכוֹרוֹת (דף יג: וְשָׁם), וּמַה שֶּׁמְּגִיעַ רְשָׁיוּת מִפַּרְדְּשָׁנֵי דְּסַרְסָאֵי, אֵין זֶה כִּי אִם מַמְתָּנָה בְּעָלְמָא, שֶׁמִּנְּהָג שֶׁמְּגִיעַ לְמַלְוֶה מִמַּתְּנָה מוֹזְרִים אֵצֶל הַסַּרְסָאֵים שֶׁאֵינָם מוֹזְרִים אֵצֶל הַמַּשִּׁיכָה, ש"מ שֶׁכֵּף הַדִּין: **פַּרְדְּשָׁנֵי.** דּוֹרוֹנוֹת. וְלָא הָדְרֵי בְּהוּ, אֶלְמָא קְנִינוּ בְּמִשִּׁיכָה. ל"א מִתְּוֹסֵפֹת הַגַּאוֹנִים, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹר חִטִּים כו'. (נ) פִּירֵשׁ בַּקּוּנְטְרֵס. וְזֶה עִיקָּר, דְּלִישָׁנָא קַמָּא קָנֵי בְּמִמְּנָה הוּא, וְהוּא בָּא לוֹמַר דְּמִשִּׁיכָה קוֹנָה כְּדֶרֶךְ מִמְּנָה וּמִמְּכָר. **וְאוֹמֵר ר"י,** דַּאֲפִילּוּ אֶמְרִי דְּמִשִּׁיכָה קוֹנָה כְּדֶרֶךְ מִמְּנָה, ה"מ כְּגוֹן דְּחִיכָּה כְּסָפָא, אֲבָל בְּמִלְוָאָה גַּבֵּיהוּ; דְּאִי לָא עֲבָדִיתוּ הָכִי, כִּי קָא הָוֵי יַיִן נֶסֶךְ בִּרְשׁוּתֵיכוּ קָא הָוֵי, וְכִי שָׁקְלִיתוּ, דְּמֵי יַיִן נֶסֶךְ קָא שָׁקְלִיתוּ; וְאִי סָלְקָא דַעְתָּךְ מְשִׁיכָה בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנָה, מִדְּמַשְׁכֵיהּ

וְרִמִּינְהִי, [ט]אֵעִיר שֶׁכִּבְּשׁוּהָ כַּרְקוֹם, כָּל כֹּהֲנוֹת הַנִּמְצָאוֹת בְּתוֹכָהּ שֶׁבְּתוּלָה פְּסוּלוֹת. אָמַר רַב מָרִי, לְנַסֵּךְ אֵין פְּנַאי, לְבַעוֹל יֵשׁ פְּנַאי: **מתני'** (פ) [י]הָאוּמָּנִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁשְּׁלַח לָהֶם עוֹבֵד כּוֹכָבִים חָבִית שֶׁל יַיִן נֶסֶךְ בִּשְׂכָרָן, מוּתָּר לוֹמַר לוֹ תֵּן לָנוּ אֶת דָּמֶיהָ; מִשֶּׁנִּכְנְסָה לִרְשׁוּתָן, אָסוּר: **גמ'** אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, [כ]מוּתָּר לְאָדָם לוֹמַר לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים צֵא וְהָפֵס עָלַי מְנָת הַמֶּלֶךְ. מֵיתִיבִי, [ל]אַל יֹאמַר אָדָם לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים עוֹל[מ] תַּחְתַּי לְעוֹצֵר. אָמַר לֵיהּ[נ] רַב, עוֹל[מ] תַּחְתַּי לְעוֹצֵר קָאָמְרַת, הָא לָא דָּמְיָא אֶלָּא לְהָא, [מ]אֲבָל אוֹמֵר לוֹ מַלְּטֵנִי מִן הָעוֹצֵר: **מתני'** [נ]הַמּוֹכֵר יֵינוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים, פָּסַק עַד שֶׁלֹּא מָדַד, דָּמָיו מוּתָּרִין; מָדַד עַד שֶׁלֹּא פָּסַק, דָּמָיו אֲסוּרִין; **גמ'** [ס]אָמַר אֲמֵימַר, תֵּדַע, דְּהָנֵי פַּרְסָאֵי מְשַׁדְּרֵי פַּרְדְּשָׁנֵי לַהֲדָדֵי וְלָא הָדְרֵי בְּהוּ. רַב אַשִׁי אָמַר, [ס] לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ מְשִׁיכָה בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים אֵינָהּ קוֹנָה, וְהָאי דְּלָא הָדְרֵי בְּהוּ, [ע]דִּרְמוּת רוּחָא הוּא דְּנִקְיָטָא לְהוּ. אָמַר רַב אַשִׁי, מְנָא אֲמִינָא לַהּ, מִדְּאָמַר לְהוּ רַב לְהַנְהוּ סָבוֹרָתָא, כִּי כָּיְילִיתוּ חַמְרָא לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שְׁקְלוּ זוּזֵי מִינַיְיהוּ וְהַדַּר כַּיְילוּ לְהוּ, וְאִי לָא נְקִיטוּ בַּהֲדַיְיהוּ זוּזֵי, אוֹזִיפוּנְהוּ וְהַדַּר שְׁקִילוּ מִינַיְיהוּ, כִּי הֵיכִי דְּתֵיתֵי הַלְוָאָה גַּבַּיְיהוּ; דְּאִי לָא עֲבָדִיתוּ הָכִי, כִּי קָא הָוֵי יַיִן נֶסֶךְ בִּרְשׁוּתֵיכוּ קָא הָוֵי, וְכִי שָׁקְלִיתוּ, דְּמֵי יַיִן נֶסֶךְ קָא שָׁקְלִיתוּ; וְאִי סָלְקָא דַעְתָּךְ מְשִׁיכָה בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנָה, מִדְּמַשְׁכֵיהּ

מִשּׁוּם דְּמַיְּמֵי סְבִיר כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּתָמַר[מ] מְעוֹת קוֹנוֹת, וְדָרִישׁ לְעַמִּיתֶךָ בְּכֶסֶף, לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּמִשִּׁיכָה', כִּדְתָמְרִינָן בְּבְכוֹרוֹת (דף יג: וְשָׁם), וּמַה שֶּׁמְּגִיעַ רְשָׁיוּת מִפַּרְדְּשָׁנֵי דְּסַרְסָאֵי, אֵין זֶה כִּי אִם מַמְתָּנָה בְּעָלְמָא, שֶׁמִּנְּהָג שֶׁמְּגִיעַ לְמַלְוֶה מִמַּתְּנָה מוֹזְרִים אֵצֶל הַסַּרְסָאֵים שֶׁאֵינָם מוֹזְרִים אֵצֶל הַמַּשִּׁיכָה, ש"מ שֶׁכֵּף הַדִּין: **פַּרְדְּשָׁנֵי.** דּוֹרוֹנוֹת. וְלָא הָדְרֵי בְּהוּ, אֶלְמָא קְנִינוּ בְּמִשִּׁיכָה. ל"א מִתְּוֹסֵפֹת הַגַּאוֹנִים, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹר חִטִּים כו'. (נ) פִּירֵשׁ בַּקּוּנְטְרֵס. וְזֶה עִיקָּר, דְּלִישָׁנָא קַמָּא קָנֵי בְּמִמְּנָה הוּא, וְהוּא בָּא לוֹמַר דְּמִשִּׁיכָה קוֹנָה כְּדֶרֶךְ מִמְּנָה וּמִמְּכָר. **וְאוֹמֵר ר"י,** דַּאֲפִילּוּ אֶמְרִי דְּמִשִּׁיכָה קוֹנָה כְּדֶרֶךְ מִמְּנָה, ה"מ כְּגוֹן דְּחִיכָּה כְּסָפָא, אֲבָל בְּמִלְוָאָה גַּבֵּיהוּ; דְּאִי לָא עֲבָדִיתוּ הָכִי, כִּי קָא הָוֵי יַיִן נֶסֶךְ בִּרְשׁוּתֵיכוּ קָא הָוֵי, וְכִי שָׁקְלִיתוּ, דְּמֵי יַיִן נֶסֶךְ קָא שָׁקְלִיתוּ; וְאִי סָלְקָא דַעְתָּךְ מְשִׁיכָה בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנָה, מִדְּמַשְׁכֵיהּ

רַב אַשִׁי אָמַר מְשִׁיכָה בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים אֵינָהּ קוֹנָה. לָא לְדִימוּיָא בְּעָלְמָא קָתָמַר רַב אַשִׁי הָכִי, אֶלָּא לְפִי הָאֱמֶת, דִּדְמוֹכָח בְּמַסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת פֶּרֶק שֵׁנִי (שָׁם:), דְּקָתָמַר רַב אַשִׁי מִדְּרִישָׁא מְשִׁיכָה קוֹנָה סֵיפָא אֵינָהּ קוֹנָה מִשּׁוּם דְּמָצֵי לְמַלּוֹקֵי בְּזוּזֵי מִן הָעוֹצֵר, וְהָכָא נָמֵי אִי אִיתָא דְּמָצֵי לְמַלּוֹקֵי בְּזוּזֵי מִן הָעוֹצֵר לָאו שֶׁלּוֹתוּת דִּישְׂרָאֵל קָא עָבֵיד, וּמִשּׁוּ"ה שָׁרֵי (י) כִּי הַאי גַּוְונָא; אֲבָל כִּי מ"ל עוֹל תַּחְתַּי מַשְׁמַע לַשּׁוֹן הַיֵּה תַּחְתַּי בִּמְקוֹמִי, וְכָל מָה דְּיָהֵיב כְּלוּם יָהֵיב יִשְׂרָאֵל דָּמֵי, דְּקָא בְּמִקְוֹמוֹ הוּא. כֵּן פֵּרֵשׁ הַקּוּנְטְרֵס. וְלֹא נִרְאֶה, דְּמ"כ פְּשִׁיטָא דְּמַלְוֵי מִן הָעוֹצֵר, מִשּׁוּם דְּמַשְׁמַע לַשּׁוֹן הַיֵּה תַּחְתַּי בִּמְקוֹמִי מִן הָעוֹצֵר, מִשּׁוּם דְּמַשְׁמַע ה"כ[ט] לֵיהּ סַלְּקוֹ אוֹתוֹ בְּמָה שֶׁמּוּכָן, אֲבָל אִיהוּ מְצַוֶּה לוֹ לְקָרוֹעַ יַיִן לְנֶסֶךְ, וְלֶכְךְ שָׁרֵי אִיהוּ לָא מָצֵי לְסַלּוֹקֵי בְּזוּזֵי אֶלָּא בְּיַיִן נֶסֶךְ. וַאֲפִילּוּ הַקְּדִיש לוֹ דַּיְרוֹ וְאָמַר אֶלָּא בְּיַיִן נֶסֶךְ (דף סג:) דַּאֲסִיר גַּבֵּי פּוֹעֲלִים, הָכָא שָׁרֵי, דְּהָסָם הָיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּהוּא מְקַדֵּיש לוֹ הַדַּיְרוֹ בְּשָׁכִיל שֶׁיֵּצֵא מִיַּין נֶסֶךְ לְפוֹעֲלִים, אֲבָל הָכָא הָקָמַר לֵיהּ שֶׁיְּסַלְּקֶנּוּ בְּמְעוֹת אִם יָכוֹל, הִלְכָּךְ לָא חָשִׁיב כְּסוֹרֵעַ (כ) יַיִן מִיַּין נֶסֶךְ. אֲבָל כִּי מ"ל עוֹל תַּחְתַּי הָוֵי כְּמוֹ שֶׁמַּיִּם מ"ל פְּרַע לְמַלְוֶךָ תַּחְתַּי כְּמוֹ שֶׁמַּיִּם מְיַיֵּב לוֹ יַיִן, וְנִמְצָא פּוֹרֵעַ מוֹתוֹ מִיַּין נֶסֶךְ, וַאֲפִילּוּ לֹא הִקְדִּיש דִּיְרוֹ אֲסוּר מִטַּעַם פּוֹרֵעַ אֲסוּר:

אָמַר אֲמֵימַר מְשִׁיכָה בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנָה, תֵּדַע דְּהָנֵי פַּרְסָאֵי מְשַׁדְּרֵי פַּרְדְּשָׁנֵי אַהֲדָדֵי וְלָא הָדְרֵי בְּהוּ. אוֹמֵר ר"י פַּיְּמֵן זֶה עִיקַּר הַטַּעַם, אֶלָּא מִגַּאן אָמַר דְּמִשּׁוּם דְּמַיְּמֵי סְבִיר כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּתָמַר[מ] מְעוֹת קוֹנוֹת, וְדָרִישׁ לְעַמִּיתֶךָ בְּכֶסֶף, לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּמִשִּׁיכָה', כִּדְתָמְרִינָן בְּבְכוֹרוֹת (דף יג: וְשָׁם), וּמַה שֶּׁמְּגִיעַ רְשָׁיוּת מִפַּרְדְּשָׁנֵי דְּסַרְסָאֵי, אֵין זֶה כִּי אִם מַמְתָּנָה בְּעָלְמָא, שֶׁמִּנְּהָג שֶׁמְּגִיעַ לְמַלְוֶה מִמַּתְּנָה מוֹזְרִים אֵצֶל הַסַּרְסָאֵים שֶׁאֵינָם מוֹזְרִים אֵצֶל הַמַּשִּׁיכָה, ש"מ שֶׁכֵּף הַדִּין: **פַּרְדְּשָׁנֵי.** דּוֹרוֹנוֹת. וְלָא הָדְרֵי בְּהוּ, אֶלְמָא קְנִינוּ בְּמִשִּׁיכָה. ל"א מִתְּוֹסֵפֹת הַגַּאוֹנִים, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹר חִטִּים כו'. (נ) פִּירֵשׁ בַּקּוּנְטְרֵס. וְזֶה עִיקַּר, דְּלִישָׁנָא קַמָּא קָנֵי בְּמִמְּנָה הוּא, וְהוּא בָּא לוֹמַר דְּמִשִּׁיכָה קוֹנָה כְּדֶרֶךְ מִמְּנָה וּמִמְּכָר. **וְאוֹמֵר ר"י,** דַּאֲפִילּוּ אֶמְרִי דְּמִשִּׁיכָה קוֹנָה כְּדֶרֶךְ מִמְּנָה, ה"מ כְּגוֹן דְּחִיכָּה כְּסָפָא, אֲבָל בְּמִלְוָאָה גַּבֵּיהוּ; דְּאִי לָא עֲבָדִיתוּ הָכִי, כִּי קָא הָוֵי יַיִן נֶסֶךְ בִּרְשׁוּתֵיכוּ קָא הָוֵי, וְכִי שָׁקְלִיתוּ, דְּמֵי יַיִן נֶסֶךְ קָא שָׁקְלִיתוּ; וְאִי סָלְקָא דַעְתָּךְ מְשִׁיכָה בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים קוֹנָה, מִדְּמַשְׁכֵיהּ

מִדְּמַשְׁכֵיהּ

מִדְּמַשְׁכֵיהּ